

v evropské politice (7.5. – 13. 5. 2018)

Událost týdne:

8. května uvedla šéfka unijní diplomacie Federica Mogheriniová, že EU je rozhodnuta udržet jadernou dohodou s Íránem, která byla podepsána v roce 2015. Reagovala tak na prohlášení o odstoupení ze strany USA z počátku týdne. Podle Mogheriniové dohoda funguje a je důležitá pro mezinárodní bezpečnost. Oznámení amerického prezidenta Donalda Trumpa ohledně obnovy a zpřísnění protiiránských sankcí je podle ní znepokojující. Oznámení o odstoupení kritizovali také představitelé Francie, Británie a Německa. Pro zachování dohody se vyslovilo také Rusko a Itálie. O několik dní později prohlásil šéf Evropské komise Jean-Claude Juncker, že se Spojené státy výrazně obracejí zády přátelské spolupráci a mezinárodním vztahům. Evropa tak musí převzít jejich roli světového hráče. Na konci týdne svolala Mogheriniová do Bruselu schůzku ministrů zahraničí Francie, Německa a Velké Británie, kteří budou diskutovat o důsledcích amerického rozhodnutí. Politici by se měli také sejit s iránským protějškem Mohammadem Džavádem Zarífem.

7. května proběhla inaugurace ruského prezidenta Vladimira Putina. Nynější mandát mu skončí v roce 2024. Na základě ústavy současně odstoupila vláda a prezident navrhl na post premiéra dosavadního šefa kabinetu Dmitrije Medveděva. Následující den dolní komora ruského parlamentu premiéra odsouhlasila a prezident podepsal dekret o jeho jmenování. Medveděv následně představil návrh vládního programu a do týdne by měl představit složení nové vlády.

8. května opustili Švédskou akademii, která uděluje Nobelovu cenu za literaturu, čtyři členové. Podle jejich stanov zastávají členové doživotní funkce a nemohou rezignovat. Vzhledem ke skandálům, které akademii postihly, však švédský král Carl XVI. Gustaf pravidla změnil a rezignaci umožnil. Z původních 18 členů jich v současné době působí pouze 10 a instituce ztratila důvěru veřejnosti a rozhodovací schopnost. Skandály se týkají sexuálních obtěžování a vyzrazování jmen laureátů.

9. května utrpěla britská konzervativní premiérka Theresa Mayová další porážku ve Sněmovně lordů, která podpořila setrvání Británie na jednotném trhu EU (EHP) po jejím odchodu z bloku. Asi sto konzervativců i opozičních labouristů hlasovalo v přímém rozporu s oficiálním postojem svých stran. O dodatku bude nyní hlasovat Dolní sněmovna. Média předpokládají, že nebude schválen.

10. května začala jednat italská protiimigrační Liga Severu s euroskeptickým Hnutím pěti hvězd (M5S) o možnosti sestavení koaliční vlády. Liga se tak zřekla původního koaličního partnera, strany Vzhůru Itálie (FI). Liga a MS5, které společně mají nadpoloviční většinu v parlamentu, se již předtím shodly, že nepodpoří vznik „neutrální“ vlády, která by vedla zemi k předčasným volbám na konci roku. Koncem týdne oznámily strany prezidentovi Sergiu Mattarellovi svůj program a návrh na premiéra.

10. května navrhl katalánský expremiér Carles Puigdemont svého nástupce v čele regionálního parlamentu, a to separatistického poslance Quima Torru. Na rozdíl od třech předchozích kandidátů není Torru trestně stíhán a má šanci být zvolen. Hlasování by se mělo uskutečnit následující týden. Pokud nebude mít Katalánsko předsedu vlády do 22. května, musely by se uskutečnit předčasné volby. Torru byl navržen poté, co španělský ústavní soud pozastavil platnost nového katalánského zákona, který měl umožnit schválení premiéra bez jeho osobní účasti na zasedání parlamentu.

11. května navrhl německý ministr zahraničí Heiko Maas zřízení konsorcia, které by zajistilo Ukrajině úlohu tranzitní země ruského plynu po spuštění nového plynovodu Nord Stream 2. Návrh byl předložen na jednání ministrů zahraničí pobaltských republik, které mají k plynovodu výhrady. V dubnu uvedla německá kancléřka Angela Merkelová, že projekt nemůže pokračovat, dokud se nevyjasní úloha Ukrajiny. Podle Litvy, Lotyšska a Estonska plynovod zároveň zvýší závislost Evropy na ruském plynu.

Telegraficky

- Dne 7. května informoval server Euroskop.cz, že se diplomatům zemí EU stále nedaří najít shodu na podobě reformy unijního azylového systému.
- Dne 12. května rozhodl milánský soud, že Silvio Berlusconi, bývalý premiér a současný šéf strany Vzhůru, Itálie (FI) může znovu kandidovat do výkonu veřejných funkcí.

